

Capítol 63

Acer i Ferro

La galeria de tir d'en George es lloga; tot el mobiliari s'ha venut i en George en persona és a Chesney Wold ocupant-se de les passejades a cavall de Sir Leicester i cavalcant molt a prop de les seves regnes perquè l'home guia el cavall amb una mà no gaire ferma. Però avui en George no s'ocupa d'això. Avui viatja nord enllà al país del ferro, per ocupar-se dels seus assumptes.

A mesura que arriba nord enllà, al país del ferro, els boscos verds i humits com els de Chesney Wold queden enrere i les mines de carbó i les terregades, les xemeneies enlairades i els maons vermells, la vegetació pansida, els forns abrusadors i un espès núvol de fum que mai no s'aclareix esdevenen les característiques del panorama. El veterà cavalca enmig d'aquests elements meditabund, sempre a la recerca d'alguna cosa que espera trobar.

Per fi el veterà, emmascarat de la pols de la carbonissa dels camins, passant pel pont d'un canal ennegrit d'una industriosa ciutat plena de grinyols metàl·lics i amb més forns i fums dels que mai havia vist, atura el cavall i pregunta a un obrer si sap si algú de per allí es diu Rouncewell.

—I doncs, mestre —diu l'obrer—, faig cara de no saber el meu nom?

—Tan conegut és per aquí, company? —pregunta el veterà.

—El de Rouncewell? I tant que sí!

—I on para? —pregunta el veterà, mirant endavant.

—El banc, la fàbrica o la casa? —vol saber l'obrer.

—Hum! Sembla que en Rouncewell és tan important —murmura el veterà, passant-se la mà per la barbeta— que gairebé estic decidit a tornar-me'n. Resulta que no sé a on anar. Creu que podria trobar el Sr. Rouncewell a la fàbrica?

—No és gens fàcil de saber on el trobarà... per l'hora que és, podria trobar allí el seu fill o a ell, en cas que sigui a la ciutat; perquè els contractes el fan viatjar.

I quina fàbrica és? Doncs veu aquelles xemeneies, les més altes! Sí, les veu. Bé! No perdi de vista aquelles xemeneies i vagi recte cap allí tant com pugui; aviat les veurà al fons d'un revolt a l'esquerra, tancades dins una gran paret de maons que forma una banda del carrer. Aquella és la d'en Rouncewell.

El veterà dóna les gràcies a qui l'ha informat i cavalca a poc a poc, cavil·lant. No torna enrere, però deixa el cavall (i està temptat de quedar-se i estriolar-lo ell, també) en un hostal, on una part de la mà d'obra d'en Rouncewell dina, segons que li ha dit l'hostaler. Una altra part plega just ara per anar a dinar i fa l'efecte d'envair tota la ciutat. La mà d'obra d'en Rouncewell és molt musculosa i forta... i una mica ensutjada, també.

Després fa cap a un portal que hi ha a la paret de maons, mira dins i veu una gran confusió de ferralla escampada a tot arreu en tots els estats i en

una gran varietat de formes: barres, tascons, planxes, tancs, calderes, eixos, rodes, cadenats, manetes, rails, trossos separats de maquinària recaragolada i retorçada en formes excèntriques i perverses, muntanyes de ferramenta inútil i rovellada pel temps; a més distància, forns on el ferro candent borbolla la seva joventut, forges on sota els cops del martell hidràulic llancen una pluja d'espurnes lluminoses, ferro candent vermellós, ferro candent esblanqueït, ferro fred negrós; un gust de ferro, una flaire de ferro, una babel de sorolls de ferro.

“És un lloc per fer venir maldecap a qualsevol!” –es diu mentre busca per allí una oficina– “Qui deu ser aquest que s’acosta? S’assembla molt a mi quan era jove. Deu ser el meu nebot, si la semblança és cosa de família.”

—Servidor de vostè, senyor.

—Igualment, senyor. Busca algú?

—Perdoni’m. És el Sr. Rouncewell fill, oi?

—Sí.

—Busco el seu pare, senyor. Voldria dir-li alguns mots.

El noi, mentre li explica que ha estat de sort triant aquest moment perquè el seu pare és allí, l’acompanya a l’oficina on és. “Molt semblant a mi quan era jove... el meu retrat pastat!” –pensa mentre el segueix. Arriben a un edifici del pati que té una oficina al pis de dalt. Quan veu el cavaller de l’oficina, el Sr. George es posa molt vermell.

—Qui he d’anunciar al meu pare? –pregunta el noi.

En George, capficat amb el ferro, contesta atabalat: “Steel”¹, i així és presentat. Es queda sol a l’oficina amb el cavaller que seu en una taula amb llibres de comptabilitat al davant i algunes quartilles de paper plenes de números i dibuixos de formes singulars. És una oficina exempta d’ornamentació, les finestres són nues i deixen veure la panoràmica de ferralla de baix al pati. Damunt la taula hi ha escampades algunes peces de ferro de mida diversa i diversa antiguitat, trencades a propòsit per ser examinades. El polsim de ferro és pertot arreu, i per les finestres es pot contemplar els remolins de fum que surten de les altes xemeneies i que es barreja amb els fums d’una volàtil babilònia d’unes altres xemeneies.

—Servidor de vostè, Sr. Steel –diu el cavaller, després que el visitant s’hagi assegut en una cadira oxidada.

—Bé, Sr. Rouncewell –contesta en George, inclinant-se endavant amb la mà esquerra recolzada al genoll i amb el barret a l’altra i procurant evitar trobar-se amb la mirada del seu germà–. Tinc un cert pressentiment que aquesta visita pot resultar més inoportuna que no pas agradable. En la meua època vaig servir com a dragó i un dels meus companys, al qual em va unir una bona amistat, era germà seu, si no m’equivoco. Tinc entès que vostè tenia un germà que va causar alguns problemes a la seva família, va fugir i mai no va fer res de bo que no fos mantenir-se’n allunyat.

¹ Acer.

—Està ben segur —contesta l'industrial siderúrgic, amb la veu alterada— de dir-se Steel?

El veterà s'ennuega i el mira. El seu germà s'alça, el crida pel seu nom i l'agafa amb les dues mans.

—Ets més llest que jo! —exclama el veterà, amb llàgrimes que li salten dels ulls— Com estàs, estimat company? Mai no m'hauria pogut creure que estiguessis ni la meitat de content de veure'm. Com va estimat vell company, com va!

S'encaixen les mans i s'abracen una vegada i una altra. El veterà no para d'afegir al seu "Com va estimat vell company!" l'afirmació que mai no hauria cregut que el seu germà estigués ni la meitat de content de veure'l!

—I tant és així —assegura, després d'explicar detalladament com havia arribat allí— que no tenia la més mínima intenció de fer-me conèixer. Vaig pensar que si d'alguna manera acollies benèvolament el meu nom, podia a poc a poc arribar a decidir-me a escriure't una carta. Però no m'hauria sorprès gens, germà, que haguessis reaccionat de qualsevol manera menys amb alegria rebent notícies meves.

—George, a casa et demostrarem què en pensem, d'aquesta classe de notícies —contesta el seu germà—. Avui és un dia assenyalat, a casa, i no en podies haver triat cap de millor per venir, vell soldat colrat pel sol. He acordat amb el meu fill Watt que d'aquí a un any, en un dia com avui, es casarà amb una noia tan bona i tan bonica com no l'has vista en tots els teus viatges. Ella demà se'n va a Alemanya amb una de les teves nebodes, per polir una mica la seva educació. Celebrem amb una festa l'esdeveniment i en seràs el protagonista.

En un primer moment, en George se sent tan aclaparat per aquesta perspectiva que es resisteix amb molt coratge a l'honor que li proposen. Tanmateix, convençut pel seu germà i el seu nebot —a qui torna a reiterar que mai no podria haver arribat a pensar que estiguessin ni la meitat de contents de veure'l—, deixa que se l'enduguin a la seva llar: una casa elegant, en el parament de la qual es pot observar una agradable barreja de l'original senzillesa del pare i la mare amb la nova situació de prosperitat que correspon als fills. Aquí en George se sent molt torbat per la gràcia i distinció de les seves nebodes, per la bellesa de la Rosa, la seva futura neboda, i per l'afectuosa acollida d'aquestes noies, fins al punt de considerar que viu un somni. També queda commogut i desconcertat per la conducta considerada i responsable del seu nebot, i se li fa conscient amb tristor haver estat un bergant. De totes maneres, hi regna una gran alegria, una gran cordialitat, tothom s'ho passa divinament i el Sr. George, amb els seus aires marcial i garratibat, com el que més; la seva promesa d'assistir al casament i ser el padrí de la núvia es acollida clamorosament. Aquella nit, mentre reposa a la cambra d'honor de la casa del seu germà, al Sr. George, ajagut sobre el cobrellit, li roda el cap recordant tots aquests esdeveniments i evocant les imatges de les seves nebodes —imponents tota la

vetllada amb les seves vaporoses mussolines— ballant el vals a l'estil alemany.

L'endemà al matí els dos germans es reclouen al despatx de l'industrial siderúrgic, que com a més gran intenta, amb el seu tarannà afectuós i lògic, convèncer-lo que accepti un lloc al negoci. Però en George no el deixa prosseguir i li encaixa la mà.

—Germà, un milió de gràcies per la teva més que fraternal acollida i un altre milió més per les teves més que fraternals intencions. Els meus plans, amb tot, ja els tinc decidits. Abans de parlar-te'n voldria fer-te una consulta sobre un tema familiar. Què —diu el veterà, plegant-se de braços i mirant el seu germà amb una fermesa indomable—, què ha de fer la meva mare per esborrar-me?

—No estic segur d'entendre't, George —contesta l'industrial siderúrgic.

—Germà, et pregunto què ha de fer la meva mare per esborrar-me. Cal que ho faci sigui com sigui.

—Esborrar-te del seu testament, vols dir?

—És clar que sí. En resum —contesta el veterà, plegant els braços encara amb més resolució—, vull... que... m'esborri!

—Estimat George —contesta el seu germà—, et resulta tan indispensable aconseguir-ho?

—Del tot! Absolutament! Em sentiria culpable de la baixesa d'haver tornat si no ho fes. Mai no em sentiria lliure de tornar a marxar. No he tornat furtivament a casa per robar-te a tu, germà, o els drets dels teus fills. Precisament jo, que els vaig perdre fa tant de temps! He de ser-ne esborrat si vull viure el que em resta amb el cap alt. Vinga. Tu ets una persona d'una intel·ligència i perspicàcia reconegudes, i em pots explicar què cal fer.

—George, et puc explicar —contesta pausadament l'industrial siderúrgic— què cal fer. Mira la teva mare, pensa en ella, recorda com es va emocionar recuperant-te. Creus que hi pot haver al món cap motiu que la pugui induir a fer aquest pas en contra teva, el seu fill més estimat? Creus que hi ha alguna possibilitat que s'hi avingui, que contraresti l'ultratge que li suposaria, pobra velleta! Si ho fas, comets un error. No, George! T'has de fer a la idea de no ser-ne esborrat. Crec —el rostre de l'industrial siderúrgic mostra un somriure jovial mentre mira el seu germà que s'ho rumia força contrariat—, crec que de totes maneres pots arreglar-ho gairebé igual que si la cosa fos així.

—Com, germà?

—Si hi estàs decidit, el testament et permet disposar de tot el que tinguis la desgràcia d'heretar de la manera que vulguis, saps?

—És ben veritat! —diu el veterà, tornant a rumiar. Després, encara cavil·lós, donant la mà al seu germà li pregunta:

—Germà, t'importaria mencionar-ho a la teva esposa i a la teva família?

—Gens ni mica.

—Gràcies. Potser els podries dir que si bé rodamón empedreït, sóc un rodamón capsigrany i no una mala peça?

L'industrial siderúrgic, aguantant-se un somriure, assenteix.

—Gràcies. Gràcies. M'he tret un pes del damunt —diu el veterà, eixamplant el pit a mesura que desplega els braços i recolza les mans damunt els genolls—; però havia desitjat vivament ser-ne esborrat, també!

Els dos germans, asseguts l'un davant l'altre, s'assemblen moltíssim llevat de la total bonhomia i l'absència de comportaments cosmopolites del veterà.

—Bé —continua dient, deixant de banda la seva contrarietat—; passem al següent i darrer dels meus plans. Com a bon germà m'has proposat que em quedi aquí i ocupi un lloc a la indústria que has creat amb la teva intel·ligència i perseverança. T'ho agraeixo de tot cor. És més que germanor, com abans t'he dit, i t'ho agraeixo de tot cor —li estreny una bona estona la mà—. Però la veritat, germà, és que sóc... sóc una mena de mala herba i és massa tard per plantar-me en un jardí endreçat.

—Estimat George —contesta el més gran, concentrant damunt d'ell la seva mirada intensa amb un somriure de confiança—, deixa-ho a les meves mans, deixa-m'ho provar.

En George fa que no amb el cap.

—No dubto que si algú pogués aconseguir-ho, tu ho aconseguiries; però és impossible. És impossible, senyor! D'una altra banda, s'escau que puc ser d'alguna utilitat a Sir Leicester Dedlock des que es va posar malalt, a causa de disgustos familiars; i que s'estima més l'ajut del fill de la nostra mare que el de qualsevol altra persona.

—Bé, estimat George —contesta l'altre, amb una ombra molt lleugera a la seva franca expressió—, si prefereixes servir a la brigada domèstica de Sir Leicester...

—Justa la fusta, germà! —exclama el veterà, interrompent-lo i posant un altre cop la mà damunt el genoll—. Justa la fusta! A tu aquesta idea no t'agrada; a mi no em molesta. Tu no estàs acostumat a rebre ordres, jo sí. Tu saps mantenir l'ordre i la disciplina al teu voltant, jo necessito que me la imposin. No estem acostumats a dur les coses de la mateixa manera, ni a mirar-les des del mateix punt de vista. De la meua manera de ser casernària, no en diré gran cosa, perquè ahir al vespre em vaig sentir força bé i de gust, i gosaria dir, que per un cop i prou, no va cridar gaire l'atenció. Però em trobaré millor a Chesney Wold, on hi ha més espai que aquí per a una mala herba; i a més, faré feliç la pobra velleta. Per això accepto els oferiments de Sir Leicester Dedlock. Quan torni l'any que ve a fer de padrí de la núvia, o en qualsevol altra ocasió, tindrè el bon criteri de deixar la brigada domèstica emboscada i de no fer maniobres en el teu terreny. Et torno a donar les gràcies de tot cor i em sento orgullós de pensar en el futur dels Rouncewells que encapçales.

—Et coneixes bé, George —diu el germà gran, corresponent a la seva encaixada— i potser em coneixes millor que jo mateix. Fes el teu camí. Sempre que no ens tornem a perdre de vista, fes el teu camí.

—No tinguis por d'això! —contestà el veterà— Germà, abans d'adreçar el meu cavall cap a casa, et voldria demanar... que tinguessis la bondat... de fer un cop d'ull a una carta. L'he duta amb mi per enviar-la des d'aquesta contrada, perquè Chesney Wold podria dur en aquests moments mals records a la persona a qui va dirigida. No tinc gaire pràctica en la correspondència i, respecte a aquesta carta, he anat amb compte perquè vull que sigui a la vegada franca i delicada.

Llavors fa a mans de l'industrial siderúrgic una carta curiosament escrita amb una tinta una mica descolorida, però amb un traç ferm i arrodonit, i aquest llegeix el que segueix:

SENYORETA ESTHER SUMMERSON,

Quan el Sr. Bucket em va comunicar que s'havia trobat una carta adreçada a mi entre els papers d'una certa persona, em prenc la llibertat de fer-li saber que es tractava només d'unes ratlles des de l'estranger amb instruccions de com, quan i on havia de lliurar la missiva que hi anava inclosa a una jove i bella dama anglesa, llavors soltera. Cosa que vaig fer oportunament.

A més, em prenc la llibertat de fer-li saber que l'havia deixada només com a prova per compulsar-ne la cal·ligrafia i que, d'una altra manera, no l'hauria cedida sense deixar-hi la vida, perquè em semblava molt més segura al meu poder.

A més, em prenc la llibertat de fer-li saber que si hagués arribat a suposar que un determinat pobre i malaurat cavaller era viu, no hauria pogut ni hauria volgut donar-me un moment de respir fins a haver descobert on s'allotjava i compartir amb ell fins al darrer quart de penic, tal com ho exigia el meu deure i la meva voluntat. Però es va comunicar —oficialment— que s'havia ofegat i que probablement va caure durant la nit per la borda d'un vaixell de càrrega en un port irlandès, poques hores després d'haver arribat de les Índies Orientals, com personalment vaig saber de boca tant dels oficials com dels mariners que eren a bord, i em consta que així va ser —oficialment— confirmat.

A més, em prenc la llibertat d'assegurar-li que en la meva humil condició de soldat ras, sóc i seré sempre el seu servidor més fidel i devot, i que valoro les seves qualitats molt per damunt de qualsevol altra persona i molt més enllà dels límits d'aquesta notificació.

Molt respectuosament,

GEORGE

—Una mica formal —remarca el germà gran, tornant-la a plegar amb cara de perplexitat.

—Però res que no es pugui dir a una senyoreta exemplar? —pregunta el petit.

—Res en absolut.

Per tant, la lacren i la deixen perquè la duguin al correu entre la resta de correspondència siderúrgica del dia. Fet això, el Sr. George s'acomiada cordialment de la família i es prepara per ensellar i muntar. Però el seu germà, que no volia separar-se'n tan aviat, li proposa que es quedi fins l'endemà al matí i que l'acompanyarà amb un carruatge lleuger fins al lloc on pensava fer nit: un mosso cavalcaria aquesta part del viatge el gris de pura raça de Chesney Wold. Acceptada la proposta amb molta satisfacció, tenen ocasió de fer una agradable passejada, un agradable sopar i un agradable esmorzar en comunió fraternal. Finalment, s'encaixen les mans un altre cop cordialment i llargament, i se separen; l'industrial siderúrgic es dirigeix cap a les forges i les fumeres, i el veterà, cap a les planes verdes. A primera hora de la tarda se sent l'apaivagat ressò d'un feixuc trot militar damunt la gespa de l'avinguda quan el veterà hi cavalca amb imaginària dringadissa d'arreu de soldat sota els oms centenaris.

Capítol 64

Narració de l'Esther

Poc temps després d'haver tingut aquella conversa amb el meu tutor, un matí em va donar un sobre lacrat i em va dir: "Això és pel mes que ve, estimada." Hi vaig trobar dues-centes lliures.

Vaig començar a fer els preparatius que pensava que calien sense dir-ho a ningú. Adaptant les meves compres al gust del meu tutor, que coneixia força bé, és clar, vaig proveir el meu guarda-roba per complaure'l amb l'esperança que hi reeixiria plenament. Ho vaig fer tan d'amagat perquè encara no m'havia deslliurat del pressentiment que l'Ada s'entristiria, i perquè el meu tutor també s'ho callava. Fossin quines fossin les circumstàncies, estava segura que ens casaríem de la manera més íntima i més senzilla que fos possible. Potser només hauria de dir a l'Ada: "Voldràs venir demà al meu casament, cuca meva?" Potser la nostra boda podia ésser tan inesperada com la seva, i així no hauria de dir res fins que s'hagués celebrat. En cas que pogués elegir, vaig pensar que això era el que m'agradaria més.

La Sra. Woodcourt va ser l'única excepció que vaig fer. Li vaig explicar que m'anava a casar amb el meu tutor i que ja érem promesos de feia algun temps. Ho considerà encertadíssim. Ella mai no faria prou per mi, i ara s'expressava amb més moderació comparat amb quan la vam conèixer. No s'estalviava cap neguit si em podia fer un favor, i no cal que digui que jo només li permetia l'indispensable perquè sentís gratificada la seva amabilitat sense esforçar-s'hi gaire.

És clar, no era el moment de negligir el meu tutor i, és clar, tampoc de negligir la meva noieta. Així doncs, estava molt ocupada, cosa que m'agradava. Respecte a la Charley, la costura no era cosa seva. Trobar-se envoltada d'una gran quantitat de piles de labors –cistells i taules a vessar– i fer-ne una mica, i passar-se moltíssima estona contemplant amb els ulls rodons el que quedava per fer, i persuadir-se que ho faria, eren les grans dignitats i plaers de la Charley.

Entretant, he de dir que no podia estar d'acord amb el meu tutor a propòsit del testament i que jo abrigava algunes esperances optimistes de Jarndyce contra Jarndyce. Aviat sabríem qui de nosaltres tenia raó, però certament alimentava esperances. El descobriment suposà per part d'en Richard una allau de gestions i d'activitat que el feren surar durant un cert temps, però a hores d'ara ja havia perdut fins i tot l'elasticitat de l'esperança i em feia l'efecte que només li quedava una ànsia febril. D'alguna cosa que va dir el meu tutor, un dia que en parlàvem, en vaig deduir que la meua boda no se celebraria fins després de l'obertura de les sessions del tribunal, que ens havien explicat que seria prometedora, i per això em vaig il·lusionar encara més pensant que en Richard i l'Ada gaudirien de més prosperitat quan em casés.

Mancava realment molt poc temps per a l'obertura quan el meu tutor va haver de desplaçar-se a Yorkshire per uns assumptes del Sr. Woodcourt. Ja m'havia avançat que la seva presència allà seria necessària. Un vespre, just quan acabava d'arribar de casa de la meva noieteta i seia enmig de tota la roba que m'havia comprat, pensant i contemplant-la tota estesa al meu voltant, em van dur una carta del meu tutor. Em demanava que anés a reunir-me amb ell; i m'indicava en quin cotxe de posta m'havia reservat lloc, i l'hora que sortia de la ciutat l'endemà al matí. Afegia a la postdata que no m'estaria allunyada de l'Ada gaire temps.

En aquells moments m'ho esperava tot menys un viatge, però en mitja hora ja estava llesta i l'endemà de bon matí me n'anava tal com s'havia convingut. Vaig viatjar tot el dia, i tot el dia em vaig estar preguntant per què tenia necessitat de mi tan lluny; a voltes pensava que era per un motiu i a voltes pensava que era per un altre; però mai, mai, mai no em vaig atansar a la veritat.

Quan vaig arribar a la fi del viatge era de nit i el meu tutor m'esperava. Això em va suposar un gran alleujament perquè cap al vespre havia començat a témer, i més perquè la carta era molt curta, que potser s'havia posat malalt. Però era allí, sa i estalvi; i quan em vaig fixar que el seu afable rostre resplendia com mai, vaig pensar que hauria fet algun altre acte de molta generositat. No calia gaire perspicàcia per adonar-se'n, perquè el sol fet d'haver anat allí ja ho era.

A l'hotel ja teníem el sopar a punt i quan ens vam quedar sols a taula va dir:

—Et mors de curiositat per saber per què t'he fet venir aquí, oi doneta?

—Francament, tutor —vaig dir—, sense considerar-me una Fàtima², ni considerar-lo un Barbablau, tinc una mica de curiositat.

—Doncs, amor meu, per assegurar-me que aquesta nit descansaràs tranquil·la —va contestar jovialment— no esperaré fins demà per dir-te que tenia moltes ganes d'expressar d'alguna manera al Sr. Woodcourt que apreciava la seva compassió envers el malaurat Jo, la inestimable cura que ha tingut dels meus joves cosins i tot el que ha fet per nosaltres. Quan va decidir establir-se aquí, se'm va acudir que li podria preguntar si acceptaria un lloc sense pretensions, però adequat, com a allotjament. Llavors vaig procurar trobar-ne un; no em va costar gaire, i vaig encarregar que el retoquessin i el fessin habitable. Però quan abans-d'ahir hi vaig venir, perquè m'havien assegurat que estava a punt, em vaig adonar que no era prou competent com a governanta per decidir si les coses eren on caldria que fossin. Per tant, vaig enviar a buscar la millor petita governanta que pogués haver-hi, perquè me'n digués l'opinió i m'aconsellés. I aquí la tenim —va dir el meu tutor—, rient i plorant alhora!

Perquè era tan afectuós, tan bo, tan admirable. Li ho vaig intentar dir, però no vaig aconseguir articular paraula.

² Una altra referència als personatges del conte de C. Perrault.

—Vinga, vaja! –va dir el meu tutor– En fas un gra massa, doneta! I doncs, quina manera de plorar, Dama Durden, quina manera de plorar!

—És de felicitat, tutor... el cor em vessa d'agraïment.

—Bé, bé –va dir–, celebros molt que ho aprovis. Ja m'ho pensava. Volia que fos una agradable sorpresa per a la petita mestressa de Casa Inhòspita.

Li vaig fer un petó i em vaig eixugar els ulls.

—Ara ho entenc! –vaig dir– Feia temps que li ho veia a la cara!

—No; de veritat que ho veies, estimada? –va dir– Una bona Dama Durden estàs feta si llegeixes la cara!

Estava tan extraordinàriament engrescat que no podia sinó contagiarme, i gairebé m'averkonyia de no haver-me alegrat de seguida. Quan em vaig posar al llit vaig plorar, estic obligada a confessar que vaig plorar. Crec que era d'alegria, però no n'estic segura del tot. Vaig repetir-me dues vegades la seva carta, mot a mot.

L'endemà al matí féu un preciós dia d'estiu; i després d'esmorzar ens en vam anar de bracet a veure la casa de la qual havia de donar la meva opinió com a experta governanta. Vam entrar al jardí per un reixat d'un mur lateral del qual dúiem la clau, i la primera cosa que vaig veure va ser que tots els parterres i les flors eren arranats de la mateixa manera que els de casa.

—Com pots veure, estimada –va remarcar el meu tutor, parant-se complagut per observar quina cara feia–, he copiat la teva manera de fer perquè no n'he trobat cap de millor.

Després vam passar per un preciós hortet on les cireres niaven enmig del fullam verd i l'ombra de les pomeres damunt la gespa aconduïa fins a la casa... un xalet, un xalet rústic i petit com una casa de nines; però quin lloc tan encantador, tan bonic i tan tranquil que era, envoltat de camps riallers i exuberants, amb un riu que brillava en la llunyania, allí colgat per l'abundor de l'estiu, més enllà fent girar un molí rondinaire, i a prop guaitant per un prat a tocar de la vila alegre, on jugadors de criquet s'aplegaven en grups acolorits i en un tendal blanc voleiava una bandera que arrissava el dolç vent de ponent. I encara, mentre recorriem les agradables habitacions, sortíem a les portes de la petita galeria rústica i sota la diminuta columnata de fusta enramada amb lligabosc, gessamí i mare-selva, vaig poder observar en el paper de les parets, en els colors dels mobles, en la disposició dels més variats detalls, els meus petits gustos i capricis, els meus insignificants mètodes i trucs del quals tothom solia riure's per més que els elogiessin; les meves manies eren pertot arreu.

No tenia prou paraules per expressar la meva admiració per com era tot de bonic; però un dubte secret va sorgir dintre meu quan ho vaig veure. Seria el més encertat per a ell? No hauria estat molt millor per a tranquil·litat seva que la meva presència no fos tan evident? Perquè, malgrat que jo no era com ell pensava, encara m'estimava molt afectuosament i això podria recordar-li dolorosament el que creia haver perdut. No volia que m'oblidés –potser no ho hauria fet, sense necessitat d'aquests estímuls a la seva memòria–, però el meu

camí era més planer que no el seu, i fins i tot m'hi hauria conformat, si això l'hagués fet més feliç.

—I ara, doneta –va dir el meu tutor, que jo no havia vist mai tan orgullós i satisfet com n'estava mostrant-me aquestes coses i observant l'efecte que em feien–, ara ens queda l'última cosa de totes, el nom de la casa.

—Com s'anomena, estimat tutor?

—Filla meva –va dir–, vine a veure-ho.

Em dugué a la porxada, que fins ara havia evitat, i abans de sortir-ne em digué:

—No ho endevines, filla meva?

—No! –vaig dir.

Vam sortir de la porxada i em va mostrar el nom que hi havia escrit al damunt: CASA INHÒSPITA.

Em va acompanyar fins a un banc mig amagat pel fullam, es va asseure al meu costat agafant-me la mà i em va dir això:

—Noieta meva estimada, en tota la nostra relació crec que sempre m'he preocupat per la teva felicitat. Quan et vaig escriure aquella carta de la qual em vas dur la resposta –mentre m'ho anava explicant somreia– pensava molt en mi, però també en tu. És irrellevant que em preguntis si sota unes altres circumstàncies hauria renovat el vell somni, que de vegades concebia quan encara eres molt jove, de fer-te algun dia la meva esposa. El fet és que el vaig renovar i et vaig escriure la carta i tu em vas dur la resposta. Segueixes el que dic, filla meva?

Tenia fred i tremolava violentament, però no em perdia ni una de les paraules que pronunciava. Mentre era asseguda mirant-lo fixament, els rajos de sol que brillaven suaument sobre les fulles li queien al cap descobert i em feia l'efecte que la resplendor que li venia al damunt devia ésser com la resplendor dels àngels.

—Escolta'm, amor meu, però no parlis. Ara sóc jo qui ha de parlar. No té importància precisar quan vaig començar a dubtar si et faria realment feliç el que havia decidit. En Woodcourt va tornar i de seguida se me n'anaren els dubtes.

Me li vaig abraçar al coll, vaig deixar caure el cap sobre el seu pit i vaig plorar.

—Descansa tranquil·la i confiada al meu pit, filla meva –va dir estrenyent-me amb delicadesa–. Ara sóc el teu tutor i el teu pare. Reposa amb tota la confiança al meu pit.

Dolçament, com el lleu murmuri de les fulles, i afablement, com el temps de saó, i generosament i amb calidesa, com la llum del sol, va prosseguir:

—M'has de comprendre, estimada noieta meva. No dubtava que et senties feliç i contenta al meu costat, perquè ets tan afectuosa i responsable, però em vaig adonar que una altra persona et faria més feliç. No té res d'estrany que jo descobrís el secret d'aquesta persona quan la Dama Durden ni se

n'adonava, perquè jo en veia la inalterable generositat molt més enllà que ella mateixa. Francament, fa temps que gaudia de la confiança de l'Allan Woodcourt. Tot i així, fins ahir, unes poques hores abans que arribessis, ell no va gaudir plenament de la meva. Però no podia permetre que es passés per alt el radiant exemple de la meva Esther, no podia permetre que passés inadvertit ni honorat ni un bri de les virtuts de la meva estimada noieta, no podia consentir que fos admesa per condescendència dins el llinatge de Morgan ap Kerring, no, ni pel pes en or de totes les muntanyes de Gal·les!

Va parar per fer-me un petó al front i em vaig posar a sanglotar i a plorar un altre cop. Perquè sentia com si no pogués suportar el dolorós plaer de les seves lloances.

—Calla, doneta! No ploris. Avui ha de ser un dia de joia. Fa mesos i mesos —va dir exultant— que l'espero! Uns mots més, Dama Trot, i hauré dit el que havia de dir. Decidit com estava a no malbaratar ni un sol àtom de la vàlua de la meva Esther, vaig arranjar una entrevista privada amb la Sra. Woodcourt. “Senyora”, vaig dir, “m’he adonat claríssimament, i a més, realment em consta, que el seu fill estima la meva tutelada. I tinc l’absoluta seguretat que la meva tutelada estima el seu fill, però està disposada a sacrificar el seu amor pel sentit del deure i l’afecte que em professa, i el sacrificarà d’una manera tan absoluta, tan completa i tan devota que, per més que la vigiléssim dia i nit, mai no ho podríem arribar a sospitar.” Després li vaig explicar tota la nostra història; la nostra: la teva i la meva. “Senyora”, vaig dir, “ara que sap això, vingui a viure amb nosaltres. Vingui i observi la meva filla hora a hora; compari el que veu amb els seus orígens, que són aquest i aquest altre”, perquè no els volia passar per alt; “Quan hagi arribat a una decisió ferma, ja em dirà on està la veritable legitimitat.” Vinga, estimada, visca la seva rànica sang gal·lesa! —exclamà el meu tutor entusiasmat— Crec que el cor que anima batega amb tant d’ardor, amb tanta admiració i amb tant d’afecte envers la Dama Durden com ho fa el meu!

M’alçà el cap amb tendresa, i quan el vaig abraçar em besà amb la seva paternal manera d’un altre temps una vegada i una altra. Com s’aclaria, ara, l’actitud protectora que m’havia fet cavil·lar!

—Un mot més i acabo. Quan l’Allan Woodcourt et va parlar, estimada, jo n’estava assabentat i ho va fer amb el meu consentiment... però no li vaig donar cap esperança, no pas jo, perquè aquestes sorpreses són la meva gran recompensa i sóc massa gasiu per perdre’n ni un bocí. Havíem convingut que tornaria per explicar-me tot el que passés i ho va fer. No he de dir-te res més. Estimadíssima doneta, l’Allan Woodcourt va ser al costat del teu pare quan jeia mort; va ser al costat de la teva mare. Això és Casa Inhòspita. Avui dono aquesta casa a la seva petita mestressa i, per Déu, és el dia més gloriós de tota la meva vida!

S’alçà, i m’alçà també a mi. Ja no érem sols. El meu marit... ara fa ja set anys plens de felicitat que l’anomeno així... era al meu costat.

—Allan –va dir el meu tutor–, accepti de part meva el regal que li faig de tot cor, la millor esposa que hagi existit mai. Sé que la mereix!, això és el màxim que li puc dir. Accepti també la llar que li aporta com a dot. Allan, ja sap què va fer amb l’homònima, així que imagini’s amb aquesta. Permeti’m de tant en tant compartir la felicitat de la casa, i quin haurà estat el meu sacrifici? Cap, cap.

Em va tornar a fer un petó, i aquest cop les llàgrimes eren als seus ulls quan em va dir més tendrament:

—Estimadíssima Esther, després de tants anys, això suposa una mena de separació. Sé que la meva equivocació t’ha causat algun malestar. Esborra-la de la memòria, perdona el teu vell tutor i torna’l a situar al lloc que de bon principi ocupava al teu cor. Allan, accepti la meva preciositat.

S’allunyà sota el verd enteixinat de les fulles, i una vegada fora s’aturà a la claror del sol i es tombà per dir-nos:

—Em podreu trobar per algun lloc a prop d’aquí. Bufa el ponent, doneta, ponent del bo! Que ningú no em doni mai més les gràcies, recupero els meus vells costums, i si algú no fa cas d’aquesta advertència, fugiré i no tornaré mai més!

Quina felicitat, la nostra aquell dia, quina joia, quina pau, quin somni, quina satisfacció, quin èxtasi! Ens havíem de casar abans de fi de mes, però la data per prendre possessió de la nostra nova casa depenia de l’Ada i en Richard.

L’endemà tots tres vam anar cap a Londres. De seguida d’arribar a la ciutat, l’Allan se n’anà directament a visitar en Richard, i a assabentar de la nostra bona nova tant ell com la meva noieta. Malgrat que era tard, jo tenia la intenció d’anar-la a veure encara que fos uns quants minuts abans d’anar-me’n a dormir, però primer vaig acompanyar a casa el meu tutor per fer-li el te i ocupar el meu lloc al seu costat, perquè no em semblava bé abandonar-lo tan de sobte.

Quan vaig arribar a casa ens vam assabentar que aquell matí un noi havia preguntat per mi tres vegades, i que quan la tercera vegada li van dir que no m’esperaven fins a les deu de la nit, deixà dit que “tornaria pels volts d’aquella hora”. Deixà tres vegades la seva targeta: SR. GUPPY.

Tot especulant a propòsit de l’objecte de la seva visita, perquè sempre associava el visitant amb alguna cosa ridícula, se m’escapà el riure i vaig explicar al meu tutor la proposició que m’havia fet fa temps i la seva subseqüent retractació. “Després del que m’has explicat”, va dir el meu tutor, “rebrem aquest heroi amb molt de gust.” I va donar instruccions que de seguida que arribés el Sr. Guppy, se’l fes passar; tot just les acabava de donar quan es va presentar.

Quan em va veure acompanyada del meu tutor es va quedar parat, però es recobrà i digué: “Com va, senyor?”

—Com va, senyor? –contestà el meu tutor.

—Gràcies, senyor, passablement –contestà el Sr. Guppy–.

Em permeten que els presenti la meva mare, la Sra. Guppy d'Old Street Road, i el meu íntim amic, el Sr. Weelve? S'ha de dir que el meu amic es fa dir Weelve, però de fet el seu nom real i autèntic és Sr. Jobling.

El meu tutor els pregà que seguessin i tots tres s'assegueren.

—Tony —va dir el Sr. Guppy, després d'un violent silenci—, vols presentar el cas?

—Fes-ho tu mateix —contestà l'amic amb una mica d'aspror.

—Doncs bé, Sr. Jarndyce —començà dient el Sr. Guppy després d'un moment de reflexió, amb gran satisfacció de la seva mare, que l'expressà amb un cop de colze al Sr. Jobling i fent-me l'ullet de manera ben ostensible—, senyor, m'havia fet la idea de trobar la Srta. Summerson sola, i no havia previst en absolut la seva estimable presència. Però la Srta. Summerson li ha mencionat potser que en anteriors ocasions va passar alguna cosa entre nosaltres?

—La Srta. Summerson —contestà el meu tutor somrient— em va fer un comunicat a tal efecte.

—Això —va dir el Sr. Guppy— em facilita les coses. Senyor, les meves pràctiques a Kenge i Carboy han conclòs, diria, satisfactòriament per a ambdues parts, i actualment he estat admès —després de superar un examen capaç de fer embogir qualsevol, sobre una pila de ximpleries que no interessen a ningú— al cos d'advocats i he dut el corresponent certificat perquè el pugui veure, si li plau.

—Gràcies Sr. Guppy —contestà el meu tutor—, dono per presentat a tots els efectes —crec que aquesta és el terminologia legal— el seu certificat.

Per tant, el Sr. Guppy va desistir de treure's de la butxaca el que buscava, i va prosseguir sense allò:

—De fet no tinc cap capital, però la meva mare disposa d'una petita propietat que es tradueix en una renda anual —aquí la mare del Sr. Guppy balancejà el cap com si mai no acabés de pair la satisfacció que li produïa aquesta observació, i es posà el mocador a la boca i em tornà a picar l'ullet—, i mai no em faltaran les poques lliures per a les despeses de la marxa del negoci, exemptes d'interessos, cosa que és un avantatge, sap —va dir el Sr. Guppy, remarcant-ho.

—Un avantatge, certament —contestà el meu tutor.

—Tinc algunes coneixences —continuà el Sr. Guppy— a Lambeth, cap a la zona de Walcot Square. Així que he llogat una casa en aquesta localitat, que en opinió dels meus amics és una autèntica ganga —impostos ridículs i l'ús del mobiliari inclòs al lloguer—, on penso establir-me professionalment de seguida.

En aquest punt, a la mare del Sr. Guppy li va venir l'extraordinari rampell de balancejar el cap i somriure descaradament a qualsevol que la mirés.

—Disposa de sis habitacions, sense incloure la cuina —va dir el Sr. Guppy—, i segons els meus amics és un habitatge confortable. Quan menciono els meus amics, em refereixo principalment al meu amic Jobling, que em coneix

—el Sr. Guppy el va mirar afectuosament— des que érem criatures, oi?

El Sr. Jobling ho va confirmar encongint les cames.

—El meu amic Jobling m'ajudarà en qualitat de passant i viurà a la casa —va dir el Sr. Guppy—. La meva mare també viurà a la casa quan el seu contracte actual d'Old Street Road arribi a terme i expiri i, per tant, no ens hi faltarà vida social. El meu amic Jobling és, per naturalesa, de gustos aristocràtics, i a més d'estar familiaritzat amb les inquietuds de les altes esferes, em secunda plenament en els propòsits que exposo ara mateix.

—Certament —va dir el Sr. Jobling, enretirant-se una mica de l'abast del colze de la mare del Sr. Guppy.

—Doncs bé, senyor, atès que gaudeix de la confiança de la Srta. Summerson, no cal que li mencioni —va dir el Sr. Guppy—... mare, vols parar quieta, si us plau... que la imatge de la Srta. Summerson em va quedar gravada al cor i que li vaig fer una proposició matrimonial.

—Així ho tinc entès —va contestar el meu tutor.

—Circumstàncies —prosseguí el Sr. Guppy— envers les quals no vaig poder fer res sinó tot el contrari, van debilitar aquesta impressió durant un cert temps. Temps durant el qual la conducta de la Srta. Summerson va ser extremadament gentil i, podria afegir, magnànima.

El meu tutor em tustà l'espatlla i semblava divertir-se molt.

—Doncs bé, senyor, actualment em trobo en la disposició anímica adequada per correspondre també de manera magnànima. Vull demostrar a la Srta. Summerson que puc arribar a una altura de la qual potser no em podia creure capaç. M'he adonat que la imatge que suposava que s'havia esborrat del meu cor, no s'havia esborrat. Encara exerceix una tremenda influència damunt meu i rendint-m'hi, vull passar per alt aquelles circumstàncies envers les quals cap de nosaltres no ha pogut fer res, i renovar aquella proposició que vaig tenir l'honor de fer a la Srta. Summerson fa un temps. Diposito als peus de la Srta. Summerson la casa de Walcot Square, el bufet i a mi mateix, pregant-li que es digni acceptar-ho.

—Realment, molt magnànim, senyor —remarcà el meu tutor.

—Bé, senyor —contestà candorosament el Sr. Guppy—, desitjo ser magnànim. No crec que fent aquest oferiment a la Srta. Summerson m'estigui perjudicant de cap manera; ni tampoc és l'opinió dels meus amics. Encara que hi ha circumstàncies que suggereixo que es tinguin en compte com a compensació de cap petit defecte meu, per tal d'arribar a un balanç força equilibrat.

—Senyor, en nom de la senyoreta Summerson, assumeixo personalment —va dir el meu tutor rient, mentre estirava el cordó de la campaneta— donar una resposta a la seva proposició. La senyoreta Summerson li agraeix molt les bones intencions i li desitja bona nit i bona sort.

—Oh! —va dir el Sr. Guppy, esblanqueït— Això, senyor, equival a un consentiment, a un rebuig o a una dilació?

—A un rebuig inqüestionable, si m’ho permet –contestà el meu tutor.

El Sr. Guppy va mirar amb cara d’incredulitat el seu amic, la seva mare, que de sobte s’enfurismà molt, a terra i al sostre.

—De veritat? –va dir– Llavors, Jobling, si ets l’amic que sempre he cregut, crec que hauries d’acompanyar la meva mare fora al passadís, en comptes de permetre que es quedi on no se l’accepta.

La Sra. Guppy, amb tot, es negà a sortir al passadís. No volia ni sentir-ne parlar. “I doncs, vagi-se’n vostè”, va dir al meu tutor. “Què vol dir? És que el meu fill és massa poc per a vostè? Hauria d’averkonyir-se’n. Vagi-se’n!”

—Benvolguda senyora –contestà el meu tutor–, li sembla mínimament raonable treure’m de casa meva?

—M’importa un rave! –va dir la Sra. Guppy– Vagi-se’n. Si no som prou per a vostè, vagi a buscar algú que ho sigui. Vagi-se’n a buscar-lo!

La rapidesa amb què la Sra. Guppy passà de la jocositat més extrema a sentir-se profundament ofesa em deixà bocabadada.

—Vagi-se’n a buscar algú que sigui prou per a vostès –va repetir la Sra. Guppy–. Fora!

Semblava que a la mare del Sr. Guppy res no la sorprenia ni la indignava tant com el fet que no ens n’anéssim.

—Per què no se’n van? –va dir la Sra. Guppy– Què hi fan, aquí parats?

—Mare –l’interpel·là el fill, posant-se-li davant i empenyent-la enrere amb l’espatlla, perquè intentava atansar-se al meu tutor–, vols fer el favor de menjar-te la llengua?

—No, William, no vull! –va contestar– No, si no se’n va. No vull!

De totes maneres, el Sr. Guppy i el Sr. Jobling van envoltar alhora la mare –que començava a passar-se de la ratlla– i la van acompanyar escales avall, molt en contra de la seva voluntat, perquè la seva veu pujava de to cada vegada que baixava un esglaó i continuava insistint que havíem d’anar immediatament a buscar algú prou digne per a nosaltres, i sobretot que ens n’anéssim.

Capítol 65

Començar una Nova Vida

El tribunal havia reprès les sessions i el meu tutor rebé un avís del Sr. Kenge que la causa es veuria al cap de dos dies. Com que tenia posades prou esperances en el testament per posar-me nerviosa, l'Allan i jo vam decidir anar aquell matí a la sala del tribunal. En Richard estava molt alterat, i tan dèbil i deprimat, malgrat que la malaltia fos més aviat mental, que la meva estimada noieta tenia greus motius per necessitar suport. Però mirava endavant –ara ja faltava poc– envers l'ajuda que li havia d'arribar, i mai no va defallir.

La vista del procés havia de tenir lloc a Westminster. Gosaria dir que allí ja s'havia vist més de cent vegades, però no podia renunciar la idea que aquesta vegada s'arribaria a alguna conclusió. Vam sortir de casa immediatament després d'haver esmorzat, per tal de ser d'hora a Westminster Hall; ens hi vam arribar per carrers amb molta animació caminant de bracet... n'estàvem alhora tan contents i estranyats!

Mentre tot passejant planejàvem què podríem fer per a en Richard i l'Ada, vaig sentir que algú cridava: “Esther! Estimada Esther! Esther!” Era la Caddy Jellyby, que treia el cap per la finestra d'un petit carruatge que havia llogat per anar a fer classe als seus alumnes –tants en tenia–, com si em volgués abraçar des de cent iardes de distància. Si bé li havia escrit una nota explicant-li tot el que havia fet el meu tutor, encara no havia tingut temps d'anar-la a veure. Naturalment vam tornar enrere; la meva afectuosa amiga estava tan entusiasmada i tan feliç, recordant-me aquell vespre que em va dur les flors, i tan entestada a masegar-me la cara –barret i tot– amb les mans, i s'exaltà tant anomenant-me amb tota mena de tendres apel·latius i explicant a l'Allan que jo li havia fet no sé quins favors, que em vaig veure obligada a pujar al petit carruatge i calmar-la una mica deixant-li dir i fer el que li venia de gust. L'Allan, dret vora la finestra, estava tan content com la Caddy i jo ho estava tant com ells dos. No sé com m'ho vaig manegar per anar-me'n, només sé que vaig baixar rient, vermella, tot menys endreçada, i mirant sol·lícitament la Caddy. Ella, abocada a la finestra del cotxe, es va quedar mirant-nos sol·lícitament des de la finestra del carruatge mentre ens va poder veure.

Això ens va endarrerir un quart d'hora, i quan vam arribar a Westminster Hall ens vam trobar que la sessió del dia ja havia començat. Pitjor encara, hi havia una gentada tan inusual al tribunal de la Cancelleria que era ple a vessar i ens va resultar impossible veure o sentir què hi passava. Ens va fer l'efecte que es tractava d'alguna cosa graciosa perquè, de tant en tant, se sentia riure i un crit de “silenci!”. Devia ser algun assumpte interessant, perquè tothom empenyia i procurava acostar-s'hi més. Semblava que era un tema que divertia molt els professionals del ram, perquè darrere la multitud hi havia uns quants advocats joves amb perruques i patilles, i quan un d'ells ho va explicar als altres

es van posar les mans a la butxaca, van esclafir a riure i es van posar a picar de peus al paviment del vestíbul.

Vam preguntar a un cavaller que era prop nostre si sabia quina era la causa que s'hi veia. Ens va dir que Jarndyce contra Jarndyce. Li vam preguntar si sabia quin dels assumptes s'hi tractava i ens va contestar que no, que de fet no ho sabia ni mai no ho havia sabut ningú, però pel que havia pogut deduir s'havia acabat. S'havia acabat la sessió d'avui?, li vam preguntar. No, va dir, s'ha acabat definitivament.

S'havia acabat definitivament!

Quan vam sentir aquesta inesperada resposta ens vam mirar esmaperduts l'un a l'altre. Potser el testament havia posat per fi les coses al seu lloc i l'Ada i en Richard eren rics? Semblava massa bonic per ser cert. Ai las, era massa bonic!

La incertesa ens durà poc perquè al cap d'un moment la multitud es va desfer i la gent en va sortir a torrentades sufocada, acalorada i arrossegant un cert tuf d'aire viciat. Encara estaven força enriolats, semblava talment que fos gent que surt del teatre i acaba de veure una farsa o uns jocs malabars, en comptes de sortir d'un tribunal de justícia. Ens vam quedar en una banda per si en vèiem sortir alguna cara coneguda; llavors ens vam fixar que començaven a treure grans lligalls de papers: lligalls encabits en carteres, lligalls massa gruixuts per encabir-los en cap cartera, immensos munts de paper de totes formes i sense forma, que feien tentinejar els camàlics que els carregaven, i els llançaven, de moment si més no, a tot arreu de l'enllosat de la sala, mentre n'anaven a buscar més. Fins i tot aquests mossos reien. Vam fer un cop d'ull als papers, i veient pertot Jarndyce i Jarndyce, vam preguntar a una persona que s'estava enmig del paperam i que semblava un funcionari si la causa s'havia acabat: "Sí, per fi se li ha acabat la corda!" I també esclatà a riure.

En aquests moments ens vam adonar que el Sr. Kenge sortia de la sala amb la seva aurèola de dignitat, escoltant el Sr. Vholes que li parlava amb deferència i carretejava la seva pròpia cartera. El Sr. Vholes ens va veure primer.

—Senyor, miri, la Srta. Summerson –va dir– i el Sr. Woodcourt.

—Oh! Sí. I tant! –va dir el Sr. Kenge, alçant el barret envers mi amb exquisida educació– Com està? M'alegro de veure-la. No ha vingut el Sr. Jarndyce?

No. Mai no hi ve, vaig recordar-li.

—Realment –va contestar el Sr. Kenge– és millor que avui no hagi vingut, perquè la seva –si em permeten dir-ho així, en absència del meu bon amic– infrangible i especial manera de pensar potser en podia haver sortit reforçada; de manera injustificada, però en podia haver sortit reforçada.

—Si us plau, què ha passat avui? –preguntà l'Allan.

—Disculpi'm...? –va dir el Sr. Kenge, amb un excés de cortesia.

—Què ha passat avui?

—Què ha passat –va repetir el Sr. Kenge—. Exacte. Sí. Doncs no gran cosa, no gran cosa. Ens han aturat... ens han tornat tot d'una, diria... al pas, si em permeten l'expressió, al pas de la porta!

—Han considerat aquell testament, un document vàlid, senyor? –va preguntar l'Allan— Ens ho podria explicar?

—Amb molt de gust, si pogués –va dir el Sr. Kenge—, però no s'ha tractat aquest tema, no s'ha tractat aquest tema.

—No s'ha tractat aquest tema –va repetir el Sr. Vholes, com si la seva veu fosca i gutural fos un ressò.

—Sr. Woodcourt, ha de tenir en compte –va remarcar el Sr. Kenge, emprant la seva paleta de plata persuasivament i amb parsimònia— que ha estat un gran procés, que ha estat un procés perllongat, que ha estat un procés complex. Jarndyce contra Jarndyce s'ha qualificat, gens desencertadament, de monument dels procediments de la Cancelleria.

—I la Paciència hi va seure damunt durant molt temps³ –va dir l'Allan.

—Molt ben dit, senyor, de veritat –contestà el Sr. Kenge amb una rialleta de condescendència—. Molt ben dit! Cal que consideri, amb tot, Sr. Woodcourt –posant-se seriós i fins i tot sever—, que en les nombroses dificultats, contingències, actuacions magistrals i procediments d'aquest gran procés, s'hi ha esmerçat reflexió, habilitat, eloqüència, saviesa i intel·ligència, Sr. Woodcourt, intel·ligència molt brillant. Durant molts anys la... mmm... jo diria la flor i nata de l'advocacia, i els... mmm..., gosaria afegir, els autumnals fruits madurs de la Cancelleria, s'han prodigat damunt de Jarndyce contra Jarndyce. Si la gent es beneficia d'aquesta gran obra mestra, si el país n'està orgullós, cal pagar-ho amb diners o amb l'equivalent dels diners, senyor.

—Sr. Kenge –va dir l'Allan, amb l'aparença d'haver-ho acabat de copsar—, disculpi'm, però tenim pressa. He d'entendre que s'ha demostrat que la totalitat de l'herència s'ha consumit en costes?

—Ehem! Crec que sí –va contestar el Sr. Kenge—. Sr. Vholes, què en diu, vostè?

—Crec que sí –va dir el Sr. Vholes.

—I en aquest cas, el procés cessa i es deixa córrer?

—Probablement –contestà el Sr. Kenge—. Sr. Vholes?

—Probablement –va dir el Sr. Vholes.

—Vida meva –em xiuxiuejà l'Allan, tot apartant-me de sobte—, això trencarà el cor d'en Richard!

El seu rostre manifestava un temor tan viu, coneixia tantíssim en Richard, i jo mateixa n'havia pogut observar en tantes ocasions el progressiu decaïment, que els mots de la meva estimada noieta, plens de recança pel seu estimat, ressonaren fúnebrement a les meves orelles.

³ Al·lusió a *Nit de reis*, de Shakespeare (II, IV, 115-118).

—Si de cas busquen el Sr. C. —va dir el Sr. Vholes acostant-se a nosaltres—, el trobaran a la sala. L’he deixat allí descansant una mica. Bon dia, senyor; bon dia, senyoreta Summerson —i mentre estrenyia les corretges de la cartera, abans de córrer apressadament rere el Sr. Kenge, la saludable ombra i xerrameca del qual tenia por de perdre, em va dirigir aquella mirada lenta i devoradora tan pròpia d’ell; va agafar aire amb la boca, com si s’hagués empassat el darrer bocí del seu client, i la seva figura insana, negra i botonada fins al coll s’esmunyí cap a la porta baixa del fons del vestíbul.

—Amor meu —va dir l’Allan—, deixa’m per una curta estona que compleixi l’encàrrec que em vas confiar. Vés a casa a dur aquestes notícies i vine a casa de l’Ada aviat!

No li vaig permetre que m’acompanyés a buscar un cotxe, li vaig pregar que anés tot seguit a veure en Richard i que em deixés marxar a fer el que m’havia dit. Vaig arribar corrents a casa i quan vaig veure el meu tutor li vaig explicar una per una les noves que duia. “Doneta”, va dir completament despreocupat dels seus interessos, “l’acabament del procés, sigui quin sigui el veredict, és la benedicció més gran que es podia esperar. Pobres cosins meus, però!”

Tot el matí vam parlar d’ells i vam intentar veure què hi podíem fer. A la tarda el meu tutor em va acompanyar fins a la porta de Symond’s Inn. Vaig pujar a dalt. Quan la meva estimada sentí els meus passos, sortí al petit passadís i se’m tirà al coll, però de seguida recobrà l’ànima i em va dir que en Richard havia preguntat per mi unes quantes vegades. Em va explicar que l’Allan l’havia trobat assegut en un racó de la sala del tribunal com si fos una estàtua de pedra. Quan el va haver tret de l’estupor, se’n va apartar i va fer com si volgués escridassar el jutge. No va poder perquè se li va omplir la boca de sang, i l’Allan el va dur a casa.

Quan vaig entrar jeia al sofà amb els ulls tancats. Damunt la taula hi havia medecines; havien ventilat la cambra tant com havia estat possible, hi havien esmorteït la claror i era molt endreçada i silenciosa. L’Allan s’estava dret darrere d’ell, observant-lo amb preocupació. El rostre d’en Richard em va semblar desproveït de color, i ara que el mirava sense que em veiés, em vaig fer plenament càrrec, per primera vegada, fins a quin punt s’havia consumit. Però feia dies i dies que no el veia amb una expressió tan agraciada.

Em vaig asseure al seu costat sense dir res. Després obrí els ulls; amb veu apagada, però amb el somriure d’abans, em va dir: “Dama Durden, fes-me un petó, estimada!”

Fou una gran sorpresa per a mi i un gran consol, tot i el seu greu estat, veure’l content i pensant en el futur. Em va dir que el nostre proper casament el feia molt feliç, tant que no trobava paraules per expressar-ho, que per a ell i l’Ada el meu marit havia estat un àngel de la guarda, i que ens desitjava a tots dos tota la joia del món. Quan vaig veure que agafava la mà del meu marit i la retenia damunt el pit, vaig notar que gairebé se’m trencava el cor.

Vam parlar principalment del futur i em va dir unes quantes vegades que si les cames l'aguantaven, vindria a la nostra boda; de totes maneres, va dir, l'Ada ja trobaria un sistema per dur-l'hi. "Segur que sí, estimadíssim Richard." Malgrat aquests mots tan esperançadors que li va dir la meva noieta, tan serena i preciosa, amb l'ajut que li havia d'arribar tan aviat... me'n vaig adonar, me'n vaig adonar!

No era convenient que parlés gaire, i quan callava tots també callàvem. Continuava asseguda vora d'ell i com que sempre bromejava que estigués feinejant, vaig fer veure que feia labors per a la meva estimada noieta. L'Ada ajupida vora el seu coixí li aguantava el cap amb el braç. S'endormiscava sovint i cada vegada que es tornava a desvetllar, la primera cosa que deia si no el veia era: "On és en Woodcourt?"

Ja s'havia fet de nit. Alçant la vista em vaig adonar que el meu tutor era dret a la saleta del rebedor. "Qui hi ha, Dama Durden?", em va preguntar en Richard. La porta era darrere seu, però endevinà per la meva expressió que havia entrat algú.

Vaig consultar l'Allan amb la mirada i quan em va fer "sí" amb el cap, em vaig inclinar cap a en Richard i li ho vaig dir. El meu tutor, veient que passava, s'acostà de seguida silenciosament al meu costat i deixà la mà damunt la d'en Richard. "Ah senyor", va dir, "és una bona persona, és una bona persona!" I es va posar a plorar per primera vegada.

El meu tutor, la viva imatge d'una persona bondadosa, s'assegué al meu lloc sense deixar anar la mà d'en Richard.

—Estimat Rick –va dir–, els núvols s'han esvanit i fa un dia clar. Ara hi podem veure bé. Rick, tots estàvem ofuscats d'una manera o d'altra. Tant hi fa! Com te trobes, fill meu?

—Estic molt dèbil, senyor, però espero recuperar les forces. Hauré de començar una nova vida.

—Tens tota la raó; molt ben dit! –exclamà el meu tutor.

—Ara no la començaré com abans –va dir en Richard, amb un somriure entristit–, he après una lliçó, senyor. Una de ben dura, però pot estar segur que l'he apresada de veritat.

—Molt bé, molt bé –va dir el meu tutor animant-lo–, molt bé, molt bé, molt bé fill meu!

—Senyor, ara pensava –va continuar dient en Richard– que res del món no m'agradaria més que veure la casa d'ells... la casa de la Dama Durden i en Woodcourt. Si em poden traslladar allí una vegada comenci a recuperar les forces, em fa l'efecte que allí em posaré bo més aviat que no en qualsevol altre lloc.

—Vaja, Rick, he pensat el mateix que tu –va dir el meu tutor–, i la nostra doneta també, avui mateix n'hem parlat. Gosaria dir que el seu futur marit no s'hi oposarà. Què n'opines?

En Richard somrigué i alçà el braç per tocar-lo, perquè era dret rere el capçal del sofà.

—No dic res de l'Ada –va dir en Richard–, però penso en ella, hi penso moltíssim. Miri-la! Vegi-la aquí, senyor, ajupida vora aquest coixí quan necessitaria descansar-hi, pobre amor meu, pobrissona meva!

La va estrènyer entre els braços i tothom va emmudir. La deixà anar a poc a poc i ella ens mirà, mirà cap al Cel i mogué els llavis.

—Quan vagi a Casa Inhòspita –va dir en Richard–, li hauré d'explicar moltes coses, senyor, i vostè me n'haurà d'ensenyar moltes. Hi vindrà, oi?

—I tant que sí, estimat Rick.

—Gràcies; ben propi de vostè, ben propi de vostè –va dir en Richard–. Però tot és ben propi de vostè. M'han explicat com ho va planejar tot i com es va recordar de tots els gustos i l'estil característics de l'Esther, serà com tornar un altre cop a l'antiga Casa Inhòspita.

—Espero que també hi vinguis, Rick. Ara sóc un home solitari, saps, i faràs una obra de caritat si em véns a veure. Una obra de caritat si ens veniu a veure, amor –ho repetia a l'Ada, mentre li passava suaument la mà pel damunt dels cabells daurats, i se n'enduia un floc als llavis. Crec que en el seu interior es feia la promesa de protegir-la si es quedava sola.

—Va ser un malson? –va dir en Richard, estrenyent les mans del meu tutor ansiosament.

—Exactament això, Rick, exactament això.

—I vostè, que és una bona persona, podrà passar-ho per alt com si res i perdonar, i compadir-se del somniador i ser indulgent i encoratjar-lo quan es desperti?

—És clar que podré. Què sóc, Rick, sinó un altre somniador?

—Començaré una nova vida! –va dir en Richard amb els ulls encesos.

El meu marit s'atansà una mica més a l'Ada i em vaig fixar que alçava molt seriós la mà per advertir el meu tutor.

—Quan me n'aniré d'aquí, cap a la contrada alegre dels vells temps, on tindrè la força de confessar el que l'Ada ha suposat per a mi, on podré recordar les meves nombroses faltes i la meva ceguesa, on em prepararé per guiar el meu fill no nat? –va dir en Richard– Quan hi aniré?

—Estimat Rick, quan estiguis prou fort –va contestar el meu tutor.

—Ada, amor meu!

Va procurar incorporar-se una mica. L'Allan l'ajudà de manera que ella pogués deixar-lo reposar al seu pit, que era el que ell desitjava.

—T'he fet massa mal. M'he creuat en el teu camí com una pobra ombra extraviada, t'he casat amb la pobresa i els maldecaps, he llençat als quatre vents el que posseïes. Em podràs perdonar tot això, Ada meva, abans que

comenci una nova vida?

Un somriure li il·luminà la cara quan ella s'inclinà a besar-lo. Deixà anar a poc a poc la cara pel seu pit, li allargà els braços al coll i amb un sospir de comiat començà una nova vida. No en aquest món, oh, no pas en aquest! En el món que esmena aquest d'aquí.

Quan tot reposava, ben entrada la nit, se m'atansà plorant la Srta. Flite, pobra bogeta, i em va dir que havia alliberat els ocells.